

Sosiaalialan osaamis- keskukset ja sosiaali- huolto uudenlaisessa toimintaympäristössä

Vuoteen 2023 vaikuttivat suuresti toimintaympäristön muutokset hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Aiemmin Koske oli ollut ainoa maakunnallinen sosiaalihuollon toimija Keski-Suomessa, mikä oli määrittänyt toimintaamme verkottajana ja yhteistyöhön kutsujana kahden vuosikymmenen ajan – nyt kuntapohjaisesti järjestetty sosiaalihuolto oli siirtynyt yhden organisaation vastuulle. Hyvinvointialueiden käynnistyminen ei kuitenkaan poistanut sosiaalialan osaamiskeskusten taustalla olevaa lainsäädäntöä ja jatkoimme edelleen tehtäväämme sosiaalialan asiantuntemuksen ja osaamisen vahvistajana sekä käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen yhdistäjänä, vaikka rooliamme uudessa toimintaympäristössä hyvinvointialueen rinnalla olikin tarpeen pohtia.

Vuoden aikana henkilöstömme koko oli yhdeksän henkilötyövuotta ja tarjosimme harjoittelupaikan seitsemälle opiskelijalle. Taustayhteisönämme on Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusten kannatusyhdistys ry, jonka jäsenmäärä kasvoi Keski-Suomen hyvinvointialueen liittyessä jäseneksemme: jäseniä yhdistyksellämme on 50. Vuosikokouksemme valitsi uuden hallituksen ja puheenjohtajaksi sosiaalihuollon johtaja Raija Kojon. Hallitus kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

Syksyllä henkilöstömme ja hallituksemme yhteisessä strategiapäivässä työstimme osaamiskeskusten tulevaisuusskenaarioita. Merkittävän lisäponnen tulevaisuuden tarkastelulle antoi tietoa valtion osaamiskeskuksille suunnatun avustuksen pienenemisestä yli 30 prosentilla vuonna 2024. Marraskuussa hallituksemme päätti käynnistää neuvottelut toiminnan ja henkilöstön liikkeenluovutuksesta Keski-Suomen hyvinvointialueelle.

Aktiivinen yhteistyö Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa ja YTA- sopimuksen valmistelussa

Aloitimme nopeasti rakentamaan yhteistyötä vuoden alussa toimintansa aloittaneen Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Meidät kutsuttiin pysyväksi asiantuntijajäseneksi hyvinvointialueen TKKI-neuvottelukuntaan ja käynnistimme yhteistyön TKKI-päällikön kanssa.

Lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän koordinointi siirtyi hyvinvointialueelle jo vuodenvaihteessa, ja vuodesta 2004 tuottamamme sosiaaliasiamiehen palvelut päätettiin siirtää liikkeenluovutuksella Keski-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2024. Kosken koordinoimien työryhmien toimintaa pohdittiin yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa ja keskustelujen pohjalta käynnistimme uudenlaista sosiaalialan ammattilaisten osaamista vahvistavaa toimintaa.

Kiinnostus monitoimijaisen rakenteellisen sosiaalityön kehittämiseen jatkui MoRa-hankkeen päättymisen jälkeen ja kehitystyötä jatkettiin tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa Rakenteellisen sosiaalityön kirjaamisen kehittäminen -hankkeen myötä. Suurta kiinnostusta herättäneessä Rakea rakentamassa -työpajasarjassa kerättiin tietoa hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman tueksi.

Yhteistyöalueen sopimuksen valmistelussa olimme vahvasti mukana tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan suunnittelussa. YTA-sopimusta varten Lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskus -hankkeessa (OT) tuotettiin rakenne-ehdotus ja sopimusmalli OT-keskusten synnyttämiseksi alueella.

Sosiaalihuollon asiantuntemuksen ja tietoperusteisuuden vahvistaminen

Vastasimme ketterästi esiin nouseviin tietotarpeisiin erilaisilla selvityksillä ja tuotimme ajantasaista tietoa sosiaalialaa koskevista aiheista. Vuosittain julkaisemamme sosiaaliasiamiehen selvitys vuodelta 2022 loi kattavan kuvan asiakkaiden kokemuksista ja maakunnan sosiaalipalvelujen toimivuudesta ajalta juuri ennen hyvinvointialueiden käynnistymistä. Luonto hyvinvoinnin mahdollisuuksia sote-ammattilaisen hyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukena tarkasteltiin LuontoHyväKS-hankkeen laajassa selvityksessä. Koskessa opintoihinsa kuuluvan harjoittelun suorittaneet opiskelijat toteuttivat merkittäviä tiedonkeruita ajankohtaisista aiheista ja julkasimme ne harjoitteluraportteina. Lisäksi koordinoimme sosiaali- ja terveysministeriön sosiaalialan osaamiskeskuksilta tilaaman sosiaalihuollon porrasteisuuden selvitystyötä. Selvitys julkaistiin helmikuussa 2024.

Järjestimme lukuisia tilaisuuksia ja koulutuksia, joissa jaettiin tietoa ja kokemuksia sekä opittiin uutta yhdessä. Rakea rakentamassa -työpajat keräsivät eri toimijoita yhteen tarkastelemaan rakenteellisen sosiaalityön eri muotoja ja toteuttamismahdollisuuksia hyvinvointialueellamme, kun taas lakikinkereillä pysähdyimme pohtimaan itsemääräämisoikeutta ja uudistuvaa lainsäädäntöä. Hankkeidemme järjestämät koulutukset tavoittivat satoja ammatillaisia ja vahvistivat osaamista esimerkiksi kirjaamisessa, puheeksiotossa, neuropsykiatrisissa häiriöissä ja haastavissa eroissa. Meidän Mieli-hankkeessa valmennettiin kymmeniä vapaaehtoisia toimimaan mielenterveystoipujien lähi- ja digitukena. Lisäksi järjestimme lähes sata osallistujaa keränneet valtakunnalliset osaamiskeskuspäivät, ja yhdessä hyvinvointialueen ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa kokosimme yhteen alan asiantuntijoita valtakunnalliseen sote-kehittäjien seminaariin.

Vaikuttamistyö on merkittävä osa toimintaamme sosiaalihuollon asiantuntemuksen vahvistamiseksi. Lausuimme esityksistä hyvinvointialueiden rahoituslain muutoksiin sekä ammattihenkilölain ohjeen soveltamisesta. Otimme useissa eri yhteyksissä kantaa sosiaalihuollon tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämisen edistämiseksi yhdessä eri toimijoiden kanssa. Sosiaalialan osaamiskeskukset julkaisivat yhteisen Menestyvä Suomi on sosiaalisesti kestävä -kannanoton uuteen hallitusohjelmaan vaikuttamiseksi. Lisäksi vastasimme aktiivisesti meille tulleisiin puheenvuoropyyntöihin, ja meitä pyydettiin fasilitoimaan Etelä-Pohjanmaan Tulevaisuuden sotekeskus -hankkeen arviointikeskustelua.

Tutkimus- ja kehittämishankkeet

Olimme päätoteuttajana tai yhteistyökumppanina mukana 12 hankkeessa, jotka käsittelivät erilaisia sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ja ammattilaisten osaamisen vahvistamiseen liittyviä teemoja. Olimme toivottu yhteistyökumppani sosiaalityön yliopistotasoisien tutkimuksen toteutuksessa: yhteistyömme käynnistyi neljän VTR-tutkimushankkeen kanssa, jotka tarkastelevat perheyötä, sosiaalihuollon johtamista, lastensuojelun ja päihdehuollon rajapintaa sekä ikäihmisten palveluohjausta.

Monet hankkeistamme tulivat päätökseensä vuoden 2023 aikana. Panostimme niiden tuloksista tiedottamiseen seminaarien ja loppuraporttien muodossa ja teimme kokeiluja niiden esiin nostamiseksi esimerkiksi videoiden avulla.